Asia: Kommentit VNS 2/2018 vp Valtioneuvoston paikkatietopoliittinen selonteko

Paikkatietopoliittisen selonteon tavoitetila on määritelty yleisesti, mutta johdonmukaisesti.

• Julkisen sektorin hallinnoimat laadukkaat paikkatietovarannot sekä niihin liittyvät peruspalvelut ovat käyttäjien tarpeiden ja määriteltyjen vaatimusten mukaisia, mahdollisimman avoimia ja laajasti käytössä. ***-> sovellukset ja sovellusten rajapinnat täytyy olla kunnossa. Sovelluskohtaiset tietomallit ja standardit ovat laajasti käytössä sekä tiedon jakelussa että sovellusten tekijöillä. Tietojen täytyy olla riittävän ajantasaisia.***

• Julkisen sektorin vastuut ja roolit on määritelty ja sen vastuulla olevien paikkatietojen tuotanto, ylläpito ja hyödyntäminen ovat tehokkaita ja ajanmukaisia. Julkisella ja yksityisellä sektorilla on näin selkeä työnjako. ***-> Lisäksi tarvitaan monipuolista yhteisöllistä tiedonkeruuta ja yksityissektorin panoksia avoimen tiedon tuotannossa.***

• Paikkatietojen hyödyntämisessä otetaan huomioon henkilötietojen suoja ja yhteiskunnan kokonaisturvallisuus siten, että tiedon käytöstä ja hyödyntämisestä ei muodostu uhkaa kansalliselle turvallisuudelle eikä yksilöille. ***-> OK***

Lähtökohdat ja rajaukset on tehty luontevasti. Dokumentissa painotetaan turvallisuuteen liittyviä erityistarpeita. Seuraavassa kommentoidaan suunniteltuja kehittämistoimenpiteitä:

1) Varmistetaan laadukkaat osoitetiedot: *osoitetietojen ajantasaisuus ja tietojen kattavuus vaativat varmasti huomiota. Sinänsä ne ovat jo kohtuullisella tasolla, mutta päivitysprosesseissa on hitautta.*

2) Tarjotaan tarkka paikannus kaikkien käyttöön: *tätä toki voidaan parantaa, mutta parannus tapahtuu paljolti meistä riippumattomilla tavoilla –> teknologian kehittymisen myötä*

3) Tehdään turvallisuusviranomaisille yhteinen paikkatietoalusta: *tämä voidaan vastuuttaa ko. viranomaisille suoraan. Sinänsä yleiset tiedon ajantasaisuuteen ja kattavuuteen perustuvat toimenpiteet palvelevat myös tätä tarvetta.*

4) Kehitetään yhteistä paikkatiedon ekosysteemiä: *yleinen sovelluskohtainen tietomallien kehittäminen (sovellus kohtaset XML-kuvaukset) pitäisi olla kunkin hallinnanalan pakollinen velvollisuus ja tehtävä.*

5) Tehostetaan yhteistyötä uudella yhteistyöelimellä: *Yhteistyötä tehostetaan parhaiten avoimilla rajapinnoilla ja avoimesti kuvatuilla tietomallin kuvauksilla (sovelluskohtaiset XML-standardi)*

6) Lisätään osaamista ja tietämystä paikkatiedosta: *tämä on yleisesti hyväksyttävä tavoite ja toimenpide*

7) Uudistetaan lainsäädäntöä kehityksen varmistamiseksi: *tarvittava ja hyväksyttävä toimenpide*

Mielestäni toimenpiteet ovat aika yleisiä ja haluaisin siihen enemmän täsmällistä sisältöä. Rahallisesti metsäbiotalous on Suomen talouden suurimpia toimijoita. Biotalousekosysteemi on kuvattu hienosti kuvamuodossa, mutta sen huomiointi ei ole aidosti mukana kehittämistoimissa. Nostaisin tässä yleisesti ottaen **kolmen tärkeintä asiaa paikkatiedon infrastruktuurin parantamiseksi**:

1) **Ajantasaisuus**: kaiken tiedon ajantasaisuus on päätöksenteon kannalta oleellisin ominaisuus. Tie tietojen ja metsiä koskevan tiedon ikä vaikuttaa eniten täsmälliseen suunnitteluun. Lisäpanostuksen tiedon päivitykseen ja uuden tiedon hankinnan nopeuttamiseen parantaa yleistä käytettävyyttä. Nykyistä *tiedon päivitysaikataulua pitää nopeuttaa* olemassa olevien ja erityisesti *eniten käytettyjen aineistojen osalta*.

2) **Ekosysteemi ja tiedon jakelu, standardit**: paikkatiedon avoimet rajapinnat ovat vasta kehittymässä ja usein *tarkan tiedon käyttö vaatii hyvin dokumentoidut XML-pohjaiset tiedon kuvaukset* (XML skeema). Esimerkiksi brittien julkisen hallinnon tietomallit ovat verkkosivuilla vapaassa jakelussa. Suomessa metsäalalle on tehty metsätiedon kuvaus, mutta sen käyttö on vasta pääsemässä vauhtiin. Vastaavat dokumentoidut tietomallit eri sovellusaloilla mahdollistaisivat monipuolisemman avoimen tiedon käytön ja elektroniset/automatisoidut palvelut. Itse yritin pari viikkoa selvittää maaperäkarttojen teknistä tietosisältöä ja se oli lähes mahdotonta.

3) **Tiedon kattavuus ja yksityiskohtaisuus**: Monien tietojen osalta on pitäydytty vain kriittisimmässä tiedossa. Esimerkiksi tietietojen ominaisuuksia ei ole metsäteiden osalta tallennettu juuri mitään. Täsmällisiä ominaisuuksia on käytössä vain päätiestön osalta. Biotalouden toimintojen kehittämisen kannalta olisi tarpeen *laajentaa täsmällisen ja kulkukelpoisuustiedon kuvausta metsätietietoihin* sekä pyrkiä päivittämään nopeasti kaikkia logistiikkaan vaikuttavaa informaatioinfrastruktuuria. Olemassa olevien paikkatietojen tiedonkeruuseen on tuotava monipuolisesti uusia tapoja (esim. *joukkoistettu tiedonkeruu*), jotta tietosisällöt kehittyvät. Menetelmää on paljon käytetty luontotiedon keruussa, mutta vastaavaa tekniikkaa on laajennettavissa myös muiden hallinnonalojen tarpeisiin.

Timo Tokola
UEF/School of Forest Sciences, Joensuu

timo.tokola@uef.fi